

Indiana Jones, l'arqueòleg més jove

27 anys després del primer lliurament i 19 anys després de l'últim, un nou film de l'arqueòleg més famós de la història torna a les pantalles. Dirigida per Steven Spielberg i protagonitzada per Harrison Ford, 'Indiana Jones i el regne de la calavera de cristall' és el quart títol de la saga, i dijous va arribar a les sales dels Països Catalans. És l'Indy de sempre, però diferent.

A final de la dècada dels 70, Steven Spielberg i George Lucas ja eren dos dels noms més representatius i rendibles de la generació de cineastes que d'aleshores ençà s'ha anomenat *nou Hollywood*, una generació de la qual també formaven part Martin Scorsese, Francis Ford Coppola i Brian de Palma, entre més. Tant Spielberg com Lucas ja havien guanyat premis i arrasat taquilles: l'un amb *Tauró* (1975) i *Encontres a la tercera fase* (1977), l'altre amb *La guerra de les galàxies* (1977). I diu la llegenda que un dia que tots dos junts passaven les vacances a Hawaii, fent castells de sorra en una platja, Lucas explicà a Spielberg que tenia ganes de fer un film que fos com els serials d'aventures que es miraven de petits a la tele. "L'heroi serà un arqueòleg, i es dirà Indiana Smith", féu Lucas. Spielberg va afegir una palada de sorra al castell, va mirar el seu amic i col·lega, i va dir: "M'encanta la idea. Però es dirà Indiana Jones."

El projecte d'aquests dos cinèfils visionaris era realitzar una mena d'híbrid entre les aventures dels films i les novel·les més clàssiques (a l'estil del Jules Verne de *Viatge al centre de la Terra*, o de *Les mines del rei Salomó* de H. Rider Haggard, en la versió cinematogràfica protagonitzada per Stewart Granger) i l'entreteniment trepidant amb escorços humorístics del superespia James Bond. El resultat final –tothom ho sap– va ser una trilogia amb un dels herois més emblemàtics de la història del cinema, un arqueòleg amb doble vida –a l'estil de tants superherois– que posseeix tanta cultura erudita com gosadia, audàcia i encant. L'elecció de Harrison Ford com a protagonista (substituint qui era la primera opció, Tom Selleck, que preferí el paper del detectiu privat Magnum) va acabar d'assegurar la jugada. L'èxit total –de crítica i de taquilla– d'*Indiana Jones a la recerca de l'arca perduda* (1981) va tenir continuïtat amb *El temple maleït* (1984) i *L'última croada* (1989), i s'explica pel combinat –poc original, però a mans de Spielberg absolutament infal·lible– d'uns efectes especials de parc temàtic adrenalínic i imaginatiu, uns secundaris carismàtics i entranyables, i uns arxienemics –una secta hindú al segon lliurament, els nazis a la primera i a la tercera– que sobretot eren útils per a situar l'heroi en un context històric concret i creïble.

El retorn més esperat (i més temut). Si algú coneix cap cinèfil nascut entre l'any 50 i l'any 80 del segle passat que no sentís un calfred d'emoció infantil en saber que, finalment, després de dinou anys, es filmaria una quarta part de la saga d'Indiana Jones, si us plau que agafi una agulla i el punxi: de segur que no en traurà sang, i descobrirà que realment no és humà. Així mateix, si hi ha cap cinèfil entusiasta de la saga que, en assabentar-se de la notícia, no va sentir una ombra de preocupació per si aquest quart film de l'arqueòleg més famós de la història estaria a l'altura de les precedents, és que potser és més un fanàtic que no pas un cinèfil.

Exaltada expectació i temor soterrat: aquests són els dos sentiments que es van apoderar de la majoria d'india-

nòfils quan, fa cosa d'un any i mig, Steven Spielberg i George Lucas, pares de la criatura, anunciaren que farien *Indiana Jones i el regne de la calavera de cristall*, estrenada (quasi) simultàniament a tot el món dijous passat. Realment s'ho han hagut de pensar molt, abans de decidir-se a recuperar un heroi que Spielberg mateix ja creia que havia desat per sempre. "Quan filmàrem l'última escena de *L'última croada* (1989), amb Indiana Jones i els seus companys que desapareixen cavalcant cap a l'horitzó, vaig pensar que aquell era un bon final per al personatge", ha declarat no fa gaire el director.

Sigui com sigui, el fet que Spielberg i Lucas s'ho hagin hagut de pensar tant es pot interpretar ja com un magnífic senyal. "Si no estiguessin convençuts que la jugada els sortirà bé –rumia l'espectador confiat– no s'hi arriscarien." En aquesta mateixa línia apuntava la conferència de premsa que feren per anunciar el projecte, quan sols en tenien el guió i l'equip. "Aquest és, ja, el millor film de tots quatre", va dir llavors Lucas. Fabulós! Si ell ho diu, és que ha de ser cert! Magnífic! Ara bé: quan ja s'ha estrenat i ho hem pogut comprovar, realment és cert? Mmmm... Doncs segurament no.

El mateix Indy de sempre, però diferent. *Indiana Jones i el regne de la calavera de cristall* no és millor que els tres films anteriors. Però tampoc no és pitjor. Bé: potser és una mica millor que *El temple maleït* i una mica pitjor que *A la recerca de l'arca perduda* i *L'última croada*. De totes maneres, té el mèrit de donar just allò que els fans n'esperen, però alhora de donar-ho d'una manera que els descol·locarà o, fins i tot, a moments els deixarà bocabadats.

La principal innovació d'aquest quart lliurament és que, a diferència dels tres anteriors, no s'esdevé a la dècada dels 30 sinó a la dels 50, amb un Indiana Jones ja força envellit (recordem que Ford ja té 65 anys). Aquest canvi d'època és substancial. Per començar, fa que els enemics siguin un grup d'agents comunistes, liderats per una Cate Blanchett que és una mescla de Ninotchka (sense comèdia) i de Rosa Klebb, la malvada de *Des de Rússia amb amor*, de Bond. No és l'únic

canvi. Ni el més important. Al film hi apareixen tots els elements que defineixen aquella dècada: el rock and roll, la paranoia anticomunista hereva del maccarthisme, el pànic nuclear que provocà les tensions de la guerra freda, i finalment –atenció!– la fascinació pels platets voladors i qualsevol signe que indiqués vida extraterrestre.

Més novetats són els secundaris que acompanyen l'heroi en la nova aventura: un col·lega tèrbol (Ray Winstone) que mai no se sap ben bé amb qui està, un ex-professor mig tocat del bolet (John Hurt), i una ex-amant que Indy mai no ha pogut oblidar, la Marion Ravenwood (Karen Allen) d'*A la recerca de l'arca perduda*. A tots aquests, s'hi ha d'afegir un jove èmul d'Indiana, que és interpretat per Shia LaBeouf i que constitueix la sorpresa –més esperada– del film. La presència de Marion, més algunes altres picades d'ull als fans de la saga, fan indispensable de veure el primer i el tercer lliuraments als improbables espectadors que no les hagin vistes encara.

A banda d'aquestes novetats, els espectadors trobaran l'Indiana Jones de sempre: la música de John Williams, el sentit de l'humor simpàtic i insolent, el capell sempre a punt de volar però que mai no es perd, les filigranes del fuet, la jaqueta gastada de cuir, les peripècies més increïbles als llocs més exòtics (des del desert de Nevada fins a l'Amazones), les conflictives però amoroses relacions paterno-filials, un embolic romàntic... I, evidentment, un tresor exòtic i màgic: la calavera de cristall del títol. Que completa la mitologia religiosa dels tresors de les tres cintes anteriors. Si a la primera era l'arca de l'aliança (judaisme), a la segona un grapat de pedres poderoses (paganisme oriental) i a la tercera el calze de Crist (cristianisme), a la quarta és una calavera inca (paganisme precolombí).

Però tot això només són detalls. L'important és que tot i que han passat 27 anys d'ençà del primer film, i que Steven Spielberg ja ha deixat de ser un geni precoç i Harrison Ford ja té una edat i no és tan àgil com era, el vell Indiana Jones continua tan jove com sempre.

Pere Antoni Pons